

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊЪАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqib boshlagan • www.uzas.uz • 2008-yil, 1-fevral • № 5 (3937)

МУСИҚА ТАРБИЯ ВОСИТАСИ

Мустақиллик йилларида ёш авлодни ҳар томонлама қамол инсон қилиб тарбиялаш, уларнинг онг-шуурига миллий истиқлол ғояларини, эзгу инсоний туйғуларни сингдириш, она Ватанимизга муҳаббат, миллий ва маънавий қадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш масаласига алоҳида эътибор берилмоқда. Бунинг боиси бор, албатта. Бугун бутун дунёда ёш авлод онги учун кураш бораётир. Зеро, ёвуз кучлар ўсиб келаётган навқирон ворисларимиз дунёқарашини захарлаш, қабих ниятларига шерик қилиш учун интилаётганлари сир эмас. Бундай ниятларга қарши фаолият олиб боришда муסיқа имкониятларидан фойдаланиш яхши самара бериши шубҳасиз.

Ўтган 2007 йил барча юртдошларимиз сингари ёшларимиз учун ҳам қувончли бўлди. Маданият ва спорт ишлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари томонидан санъат ва маданият соҳалари бўйича ўтказилган турли кўрик-танловлар, фестивал ва бошқа тадбирларда ёшлар ўз иқтидорларини намойиш қилиб, муҳлислари қувонтиришди. Йил давомида дунёнинг кўпгина мамлакатларида мустақил Ватанимизнинг мадҳияси ёш истеъодлар эришган ғалабалар тўғрисида янги рапорт берилди.

Республикамиз Президенти Ислам Каримов ташаббуси билан 2008 йил "Ёшлар йили" деб эълон қилиниши ёш авлодга бўлган ишонч ва умиднинг ёрқин намунаси бўлди. Юртбошимизнинг йил бошида қабул қилган "Болалар муסיқа ва санъат мактабларининг фаолиятини янада яхшилаш бўйича 2009 — 2014 йилларга мўлжалланган Давлат дастурини тайёрлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармойиши эса бу ишонч ва ғамхўрликнинг амалий далилидир.

Маъзур Фармойишнинг амалга оширилиши мамлакатимизда муסיқий таълимнинг янги истиқболли белгилаб беради. Ёш истеъод соҳибларининг кенг ва ёруғ хоналарда, замон талабига жавоб бера оладиган аудиторияларда билим олишлари учун кенг имкониятлар яратди. Айни чоғда, ёшларга республикамизда мунтазам равишда ўтказилаётган "Нихол" кўрик-танловида, "Ўзбекис-

тон маданияти ва санъати форуми" жағғаримининг "Келажак овози" мега-танловида ҳамда "Янги авлод", "Барҳайт аъналар" каби нуфузли фестивал, кўрик-танловларда янада фаол иштирок этишлари имконият яратди.

Шундай экан, муסיқа ва санъат мактаблари ҳамда умумтаълим мактабларини ўз фанининг чинакам билимдонлари ва жонқуяр фидойилари бўлган етув мутахассислар билан таъминлаш, улар таълим оладиган ўқув хоналари ва концерт залларини замон талаби даражасидаги муסיқий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш, ёшларнинг янада самарали билим олишлари ҳамда эришиш бугунги куннинг муҳим вазифаларидан ҳисобланади. Демакки, маъзур Фармойиш талабларини таълим тизими-га тўла таъдиб қилиш, олий ва ўрта махсус муסיқа ўқув юрталарининг профессор-ўқитувчилари билан янада фаол бўлиши талаб этади. Уларнинг зиммаларига миллий аъналар билан замонавий инновацион технологияни ўзига уйғунлаштирган таълим стандартлари асосида янги дарсликлар, ўқув кўрсатмалари, маъруза матнлари, методик тавсия ва дарс ишланмалари яратиш вазифасини оқлайди.

Кўлдош МАМИРОВ,
Иброҳим РЎЗИЕВ,
Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети ўқитувчилари

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА "ОЛТИН ҚАЛАМ" III МИЛЛИЙ МУКОФОТИ

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Журналистларнинг қайта тайёрлаш халқаро маркази билан ҳамкорликда миллий ва халқаро журналистиканинг энг юксак ютуқларини кенг оммага таърифлаш, ОАВ ходимлари фуқаролик позицияларини намойиш этишлари учун шартин яратиш ҳамда журналистларда танқидий фикрлаш ва ижодий фаолиятга янги ёндашувларни шакллантириш мақсадида "Олтин қалам" халқаро танловини ўтказди.

Жаҳон матбуоти эркинлиги кўнига бағишлаб ўтказилган бу танловга 2007 йилнинг 31 мартидан 2008 йилнинг 31 мартигача

— бир йил давомида газета ва журналларда босилган, радио орқали эфирга узатилган ҳамда телевидениеда кўрсатилган ва интернет нашрларида берилган материаллар 2008 йилнинг 10 апрелигача қабул қилинади.

Танлов ғолиблари учун қўшадаги мукофотлар таъсис этилган:
Журналистика соҳасида бош миллий мукофот. Ғолиб махсус диплом, "Олтин қалам" кўрак нишон ва Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам иш ҳақининг 200 баробари миқдорда пул мукофоти билан таъдирланади.

→ 2

ДИҚҚАТ ПАҲЗАЛАР

Ёши улугларни зиёрат қилиб, пиру бадавлат оталар дуосини олиш кўнглига ёруклик сочадиган савоб иш. Халқимизнинг бу ғузэл урф-одати ҳамма маънавий ҳаётимизни нурландириб туради. Биз ҳам — Пирмат ака, Мухаммад Али ака ва каминга учаламиз шу удумга амал қилиб, янги йил эшик қаққатган умидбахш кунларда оқсоқол адибларимиз зиёратига йўл олдик.

Ғафур Ғулӯмдек аллома шоирнинг шодон қаҳқаҳаларини қувноқ латифалари кун-кунора жаранглаб турғувчи Бешёғоч бозори дарвозасида учрашиб, Анхор кўприги ёнидаги кўп қаватли бинолар сари борарканмиз, осмон очик, қуш чарқлаб турар, аммо қуруқ совуқ суякка етгудек эди. Уртадаги кўп қаватли уйнинг иккинчи қаватида кўтарилиб, унғ кўлдаги эшик кўнгиригини босдик. Атоқли адибимиз Пиримқул Қодиров яшайдиган манзил мана шу. Эшикни адибнинг меҳрибон рафиқаси София опа очди.

— Келинлар, келинлар! Хуш келибсизлар! — дея эшикни катта очиб юборди таширфимиздан суюниб кетган София опа. — Дадаси, меҳмонлар! — Безовта қилмадикми, аяжон?

— Бу нима деганингиз? Пиримқул ахангиз билан зерикиб ўтирдик. Худонинг ўзи юборди сизларни. Қани, ичкарига

марҳамат қилинлар.

Уст-бошимизни ечар-ечмас Пиримқул ахангиз ўзи қаршимизда пайдо бўлди. Бошида қалампир нусха ироқи дўппи, эғнида қалингина нимча-пўстин, бўйинини оппоқ шарф билан ўраб олган, яқинда шифохонадан даъволаниб чиққан эмасми, юзларида толиқиш излари сезилди, аммо қалин қошлари остида катта катта қўзлари чакнаб турибди.

Устоз ҳар биримиз билан кучоқлашиб кўришди. Шу ернинг ўзиде Мухаммад Алини давлат мукофотига сазовор бўлгани билан муборакбод этди. София опаимиз тўғридаги хонага бошладилар. Жимжимадор жиҳозлар тиблланган безаклардан холи, оддий ва шинама меҳмонхонада, кичик стол атрофида давра қуриб ўтирдик. Пиримқул ака дуога кўл очдилар: — 2007 йил мамлакатимиз ва халқимиз учун унутилмас воқеаларга бой бўлди. Мустақилликнинг 16 йиллигини, Самарқанд, Марғилон каби қадимий шаҳарларимиз тўғрисида шодийлар билан нишонладик. Мухтарам Ислам Абдуганиевичини янгиликдан Президентликка сайлаб, сиёсий маданиятимиз, маърифатимиз қанчалар камол топганини намойён этдик. Ижодкорларимиз янги асарлар эздилар. Келаятган йилимиз бундан-да

баракали, юртимиз обод, халқимиз тинч, дастурхонимиз тўкин бўлсин!

Дуодан кейин Пиримқул ака бўлиб ўтган сайлов чиндан ҳам жуда катта тарихий воқеа бўлгани, сайлов жараёнини зўр қизиқиш билан кузатиб борганини тўқинланди гапир бошладик: — Умрим давомида не-не

сайловларни кўрдим — шўроларникини ҳам, хорижий юртларникини ҳам, аммо бу сафаргидек эркин, ошқоқра, батариб ўтган сайловни биринчи кўришим! Турли халқаро кузатувчилар ҳам бежиз юксак баҳолагани йўқ сайловимизни. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Ижроия қўмитаси раиси Сергей Лебедевнинг халқаро кузатувчилар номидан берган баёноти мени, айниқса, хурсанд қилди. Юртдошларимиз мустақиллигимиз ва тараққиётимиз асосисига ўзларининг чексиз ҳурмат ва ишончларини, меҳру муҳаббатларини ёрқин намойён этдилар.

София опа дастурхон ёзди, қанд-курс, мева-чева дегандай, топганини келтириверди. Пиримқул ака "Қадрим" қиссасининг қайта нашр этилиши муносабати билан "Хурият" газетаси мухбири келиб, суҳбатлашиб кетганини сўзлаб берди.

Давоми иккинчи бетда.

Қўшни кўранлар хўзурида

БОЙСУННИНГ "ҚУРАЛАЙ"И

Бойсуналикларнинг ажодларимиз мероси, аъналарини, урф-одатларини асл ҳолида сақлаш борасидаги таҳсинга лойиқ ишлари 2002 йили ЮНЕСКО томонидан дунё номоддий маданий мероси сифатида эътироф этилишига сабаб бўлди.

Бойсун деганда, аввало, фольклор жамоалари, танқили санъаткор ва шоирлар, бахшилар, бир сўз билан айтганда, ижодкор халқ кўз олдимизда намойён бўлади. Тилга тушган шундай жамоалардан бири "Қуралай" болалар фольклор-этнографик жамоасидир.

Дастлаб 6 ёшдан 13 ёшгача бўлган санъатга қизиқувчи болалар тўғрисида сифатида фаолият олиб борган жамоа С.Қурбонов, С.Қосимовларнинг сай-ҳаракатлари, жонқуярлиги натижасида 1994 йили "Халқ" ансамбли уновига эришди.

1996 йилдан жамоага А.Қодиров бадиий раҳбарлик қилган даврда кекса отахон ва онахонлардан болаларга хос миллий кўй-қўшиқ ва рақслар ўрганилиб, саҳналаштирилди.

— Воҳага хос бўлган қўшиқ ва рақсларни чекка-чекка қишлоқларда яшаб келаятган аҳолидан ўрганиб болаларга ўргатмоқдамиз, — дейди ансамблининг ҳозирги раҳбари У.Йўлдошев. — Жамоа репертуридан ўрин олган ҳар бир асар катта тарбиявий аҳамиятга эга. Муסיқа раҳбари С.Мухитдинова асар танлашда асосан болалар имкониятидан келиб чиқади.

Ансамбл "Ўзбекистон Ватаниманим" республика кўрик-танловида учинчи ўринни эғлаб, кўпчиликнинг эътиборига тушди. "Шарқ тароналари" муסיқа фестивали ва "Бойсун баҳори" халқаро фольклор фестивалида ҳам совринли ўринларни олди. Сўнги йилларда "Қуралай" ижросидаги "Мучал тўй", "Қувноқ қарвонсарой", "Чиллак ўйини", "Дехқон бобо", "Шодийна",

"Пара-пара", "Тол ёғочдан тўйимиз", "Наврўз сайли", "Қуралай" каби қўшиқлар Ўзбекистон ойнаи жаҳони томонидан ёзиб олинган. Жамоанинг Ш.Иззатуллоев, Б.Худойқулов, Х.Холбоева, У.Шоимов каби фаол хонандалари, Г.Хамроева, З.Норматова, Ф.Ғафурова, М.Бўриева, А.Бобоқулов, А.Раҳимов, Ш.Норқулов, Ш.Бозоров каби раққос ва раққосалари ўз маҳоратларини ошириб бормоқдалар.

"Қуралай" иштирокчилари "Бойсун" халқ фольклор-этнографик жамоасининг издошларидир. Ўзига хос ижроси билан тенгдошлари ва томошабинлари лол қолдириб келаятган Шоира Ҳамидова ва Сардор Ҳамидов эғла танилдилар. Улар ҳар бир машғулота катта қизиқиш ва тайёргарлик билан ёндашдилар. Шоира етти йилдан бунён раққос сирларини устози Лола Наҳмидконианидан келиб чиқади.

"Қуралай" болаларга хос миллий ўйинлар, қўшиқ ва рақсларни, урф-одат ва маросимларни асл ҳолида тарғиб этиш, истеъодли ва қизиқувчи ёшларни излаб топши, халқаро кўрик-танлов ва фестивалларда фаол иштирок этиб миллий санъатимизни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшаётир.

Қурбонмурод ОМОНҚУЛОВ

Ушбу сонда:

Алишер НАВОЙИ:
"Ибодатингга янги ой бўлиб ҳам..."

СТЕНДАЛ:
"Ёзувчи кўзгу кўтариб кетаётган одамга ўхшайди..."

Пиримқул ҚОДИРОВ:
"Биз Амир Темур сиймосини истиқлолдан кейин аниқ кўрдик..."

Абдулла УЛУФОВ:
"Адабий асарлар ўзига хос мамлакатлардир. Бинобарин, аввало уларнинг "фуқаро"ларини аниқлаш лозим".

Кўчқор НОРҚОБИЛ:
"Мен йўлдаман жонни ҳовучлаб, Кетаяпни кўнгул увишиб..."

Эҳтиёт бўлинг:
"Муштум"нинг янги мушти.

МАДАНИЙ ҲАЁТ

"Ёшлар йили" муносабати билан Сурхондарё вилоятининг Ангор туманидаги 1-умумтаълим мактабиде, Термиз шаҳар халқ ижодиёти ва маданият-маърифий ишлар илмий-методик марказида "Ватан равнақи ёшлар қўлида", "Келажакимиз ёшлар қўлида" номли тадбирлар ўтказилди.

МИЛЛИЙ ЧОЛГУЛАР КЎРГАЗМАСИ

Ўзбекистон Маданият ва спорт ишлари вазирлиги ташаббуси билан пойтахтимиздаги "Маданият ва санъат кўрғазмаси" залида миллий чолғу асбоблари кўрғазмаси ташкил этилди.

Тадбирини Маданият ва спорт ишлари раизи Рустам Қурбонов очиб, ушбу кўрғазмадан мақсад болалар муסיқа ва санъат мактабларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, миллий чолғу асбоблари билан таъминлаш ва жойлардаги устанозчилар фаолиятини тарғиб этишдан иборат эканлигини таъкидлади.

Кўрғазмада Ўзбекистон давлат консерваторияси "Миллий чолғу" илмий-ишлаб чиқариш экспериментал лабораторияси, "Ўзбегим усталари" ижодий уюшмаси ҳамда вилоятлардан тақлиф этилган усталар томонидан яратилган ўйма рубоб, қўшногора, қашқар рубоби, танбур, доира сингари кўплаб миллий чолғу асбоблари намойиш этилмоқда.

М.КАРИМОВА

САРДОРНИНГ ШИЖОАТИ

2008 йил — Ёшлар йили

Кўпичча тенгқуруларим даврасида бўлиб қолсам, "Ҳозир минг билиминг бўлсин, ҳамма нарсанинг отаси пул ёки таниш-билиш" деган гапларни эшитиб қолам. Бироқ нимаики қилмайлик, бу факатгина ўзимизнинг фойдамиз ёки зараримиз учун хизмат қилиши мумкин. Ҳаётда аниқ бир мақсадни кўзлаб изланган инсон вақти келиб, албатта, мукофотланади.

Билим олишга бўлган қизиқиши, интилиши ва меҳнати билан Алишер Навоий номидаги Давлат стипендиясига сазовор бўлган Сардор Тоштурдиев аниқ шижоатли ёшларимиздан бири. Сардор ҳозир Тошкент Давлат Шарқшунослик институтининг "Халқаро иқтисодий муносабатлар" йўналиши 4-босқич талабаси. Унинг давлат стипендияси номига эришиши осон кечмади. Дастлаб, ушбу стипендия тўғрисидаги низомда кўрсатилган вазифа ва шартларни синчиқлаб ўрганиб чиқди. Институтда аёло баҳоларга ўқиш билан бирга, ўтказилган турли тадбирлар, жамо-

ат ишлари ҳамда конференцияларда фаол иштирок этиб, ўз билим ва иқтидорини янада мустаҳкамлаб борди. Бу билан чекланиб қолмай, турли мавзуда мақолалар ёзиб оммавий ахборот воситаларида қатнашиб турди. Айни чоғда, иқтисослиги бўйича ўзи қизиққан "Инвестициялар ва уларнинг иқтисодий ўсишдаги роли" мавзусида мунтазам излашнилар олиб борди. Бу ҳақда Сардорнинг ўзи шундай дейди:

— Мен, аввало, инвестициянинг иқтисодий ўсишдаги роли, бу борадаги жаҳон тажрибалари ва юртимизда инвестиция муҳити каби саволларга жавоб топишга ва уларни таҳлил қилишга ҳаракат қилдим. Ҳозирда ҳам бу излашнишни тўхтатганим йўқ, келажакда битирув-малакавий ишимни ҳам айнан

шу мавзуда давом эттириш ниятим бор.

Президентимиз айтганларидек, "Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли ва, албатта, бахтли бўлишлари шарт". Бу борада ҳукуматимиз томонидан ёшларга кенг имкониятлар ва шартлар яратиб берилмоқда. Изланиш ва интилишдан тоғмай билим олаётган Сардор Тоштурдиев ҳам ушбу имкониятлардан тўғри ва унумли фойдаланмоқда, десак муболаға бўлмайди, ўғлай-

мизки, орамизда Сардор сингари ёшларимиз сонни кўпайтириб, улар юртимиз равнақи йўлида ўз билим ва кучларини аямаядилар.

Руслан ИБODOV,
Шарқшунослик институти талабаси

А.АБДУЛЛАЕВ (ЎЗА) олган сурат.

"ҒАЛЛАБАНК"
ҳамкоринг бўлса,
ҳисобингдан
адашмайсан!

"АСАКАБАНК":
ишонч,
унум,
баракати!

Адашмасам, Стендал бўлса керак, ёзувчини катта йўл бўйида кўзгу кўтариб кетаётган одамга қиёслаган эди. Албатта, кўзгуда ижодкор истаган ёки истамаган воқеа-ҳодисалар, нарсалар ва ҳодисалар акс этиши мумкинки, бу ёни энди теварак-муҳит ҳолатига, манзара-кўринишларига боғлиқ.

Бу таърифни ҳаёти, унинг ҳақиқатларини ёзиб-чиқиб, айтиб-кўрсатиб ифодалайман деган барча санъат аҳлига нисбатан қўлла-са бўлади. Албатта, тугуриқсиз бир сўзни ўн марта лаб чайнаб-так-рорлаш, тараллабедод нарсалар бундан истисно.

Санъатта дахлдор турфа касблар орасида саҳналаштирувчи кинооператор деган бир касб-хунар ҳам борки, бугунги кунда у ҳаётнинг барча жабҳа-соҳаларига ўз кўзгусини тутиб, боринги кўрса-таман, деб туради.

Ана шундай соҳада ажойиб бир одамни танидим. Неча-неча ўн йил-лардан бундан олдин камера билан гоҳ у жойда, гоҳ бу жойда нималарни-дир кидиргани-қидиргани. Гоҳ шугор-дан лангач кечкагина урғу сепиб, энди ёмғирни интиқ кутаётган дехқондай осмонга қараётганда, унинг ҳам кўнглидан дехқоннинг кўнглидан ўтганга ўхшаш гап ўтади: "Зорманда ёғиб юборса яхшийдими, табиий бўларди". Уларнинг ҳар иккаласи бир-дек ўйланган "табиий" деган сўзга қара-ганда, бордию ёмғир ёғмасе, бунинг бошқа "чора"си, "сунъий йўли" ҳам борлиги аён бўлади. Албатта, шунда дехқон уруғ ҳавога учиб кетмаслиги учун ерини сугоришга ўтади, тасвири-чи илҳом учиб кетмасин, деб керак-ли ускуналарни ишга тушириб, ёмғир ёғдириб юборди. Кўринадими, булар-нинг ҳар иккаласи ҳам яратилганга қодир, қайси шароитда бўлмасин, ўз ишини урғулашга имкон топади.

Шу гапларни кинооператор тани-шимга айтиб:

— Марат ака, нима дейсиз, шу гап-ларга қўшилмасизми? — деб сўралгудек бўлса, у кифтини қисиб, гоҳ жиддий-лик билан:

— Нимаям қилардик, ишламасақ бўлмайди, бунинг кино деб қўйибдилар, — дейди.

Шу тарзда айтадики, бунинг ҳаёт-ма-мот, тақдир деб қўйибдилар, дегандек эшитилди.

Дарвоқе, дехқоннинг эғидан эски туни тушмагани каби у ҳам ҳеч сариқ қалта плашини егисини келмайдими, ле-кин бу ҳақда унинг ўзига сўз қотиб бўлмайди, таъби нозикроқ, тезда бур-ни қизариб, сиздан ҳафаланиб қолиши мумкин. Агар шундай ҳол рўй бергудек бўлса иш расво, унинг кўнглини қайта олиш жуда мушкул.

Эсласам, мен Марат Солиев билан етти йиллик-саккиз йиллик бурун "Ўзбектеlevision" студияси бадиий кен-гаши йиғилишида илк марта қўришиб, танишган эканман. У ҳам бадиий кен-гаш аъзоси, ҳам яқиндагина танили-кинорежиссёр Баҳодир Аҳмедов режис-сёрлигинда ўзи суратга олган "Лафа" те-лесериалининг кинооператори сифати-да кенгаш ишда катнашаётган экан.

Муҳома пайтда кенгаш аъзоларининг барча фикрларини жиддийлик билан эшитиб ўтирган Марат Солиев кимдир ноўрин мулоҳаза билдирганда шартта

ўрнидан турди-да, бу гап сериалнинг умумий руҳига зарар етказишини ай-тиб, ўзининг фикрини исботлаб берди, қатъий туриб талаб қилди, кейинчалик

КЎЗГУ КЎТАРГАН ОДАМ

ҳам унинг ҳақлиги маълум бўлди. Марат Солиев билан илк танишуви-миз ана шунақа бўлган, сал шартқи-роқ бўлса-да, фикр-мулоҳазаларини

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

қилиб, таниқли санъатшунос олим Жўра Тешабоев мунозарани давом эт-тирди. — Шу эпизодни олиб ташлаш керак,

Санъатимиз фидойилари

Яна анча мунозаралардан сўнг бу эпизоднинг қилиш-қолмаслиги масала-си телерадиокомпания бадиий кенга-ши муҳомадасидан кейин ҳал этилади-ган бўлди. Компания кенгашида эса филмга ижобий баҳо берилиб, эфирга тасвир атилади.

Маҳоратли кинооператор тасвирга олаётган объектга турли ракурслардан туриб қарайди ва ўзи тўғри деб қўрган нарсани суратга туширади. Ўз касб-ининг устаси шунақа бўлади, бунинг Кон-стантин Паустовский топиб айтганидек, оламни кўриш санъати дейдилар. Ма-ҳоратли кинооператор қўрган оламидан ўзи завқланади, уни бошқаларга кўр-са-тиш иштиёқида жўшиб-қайнайди — унинг ижодий илҳом лаҳзалари айни жараёнда кечди, жараён кечиб бўл-гач, унинг илҳом самарасидан минглаб-миллионлаб муҳлис-томошабинлар завқ олишади, актёрлар шухрат қозониша-ди, тасвирчининг ўзи эса орқароқда қолгани билан унинг қалб ҳарорати ленталарда муҳрланади.

Ўзбектеlevision студияси олий тоифали саҳналаштирувчи киноопе-ратори Марат Солиев Ш.Аббосов, С.Бо-боев, Ш.Жунайдуллоев, Б.Аҳмедов, Э.Давидов, Ф.Давлетшин сингари та-ниқли кино усталари режиссёрлигида ўнлаб бадиий ва юзлаб ҳужжатли филмларни, филм-концертларни сурат-га туширганки, томошабинлар улардан хануз баҳраманд бўлиб келишмоқда. У режиссёр-оператор сифатида суратга олган "Онаҳон", "Алла", "Ягонасан мен учун Ватан" филм-концертлари, "Ақмал" филми, бошқа ҳужжатли филмлар қайта-қайта намойиш этилади.

Даладаги пахтасини ҳали тўла-тўқис йиғиб ололмаган пахтакор уфқ ранг-ларини бошқалардан яхшироқ ажрата би-лади, чунки қуёш ботаётган томоннинг ранглари унга эртанги ҳавонинг қандай бўлиши ҳақида, демалки, ташвишлар ва заҳматлар тўғрисида муждалар юборади. Ўша ёққа яна бир одам диққат билан тикилиб турибди, у шoir айтганидек, бошқалардан ҳам узоқроқни, аянам узоқ-роқни кўрай деб қўларини бирос қисиб олган, сарғиш узун сочлари шамолда ҳилпирайди, узокдан ҳам яққол кўзга ташланаётган сариқ плашидан биз уни таниб оламиз. Ҳа, бу ўша, тиниб-тинчи-маган, ўлаётган вақт барбариди ўлаёт-ган одамнинг ва тусини, кўринишини мангуга муҳрлашга жадд қилган кино-оператор Марат Солиев.

У уфққа узоқ тикилади. Нималар ҳаёлидан кечди? — ёлғиз ўзига ҳудо-га аён. Қимир этмай турган бу одам тўсатдан ҳаракатга тушади ва ер ка-норасига гадардишни бемалол узатган ма-ҳобатли қўшини тасвирга олишга ул-гуради. Кўш шунда лаҳзада ботмайди, абадий муаллақ қолади, ўз ишининг устаси бўлган инсон қалбининг сегиз-си туфайлигина у абадийлик тимсоли-га айланади.

Шойим БЎТАЕВ

«ИМОН» ДАН БОШЛАНГАН ДОВРУҚ

Театр санъати билимдонлари-дан бири, заҳматкаш актёр ва ре-жиссёр, Ўзбекистонда хизмат кўр-сатган артист Зубайдулло Рўзиев ҳаёт бўлганда 90 бахор-ни қаршиларди.

Абдулқадир Мажидий номиди-га Каттакўрган театрида узоқ йиллар бош режис-сёр вазифасида самарали меҳнат қилган З.Рўзиев

«Имом»

Рўзиевнинг камолот пиллапола-ридан дадил оидмлаётганига амин бўлишди. Бу рол Зубайдулло ака истеъдодининг серқирра эканини кўрсатди, унга шухрат келтирди.

Зубайдулло ака 1968 йили "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист" унвонига сазовор бўлди. Кейинчалик "Меҳнат фахрийси" медални, бир қанча Фахрий ёрлик-меҳнат фаолиятини Каттакўргон-даги ўрта мактабни тугатгач "Ҳақиқат" (ўша пайлар театр шу ном билан юритилган) театрида саҳна ишчиси сифатида бошлаган эди. Кейинчалик устозлари, Ўзбе-кистонда хизмат кўрсатган артист марҳум Раҳмон Рўзиев, Раббим Жаҳонгировав кўмагида хонанда сифатида назарга туша бошлади.

"Чоргоҳ", "Сеғоҳ" ашуаларини маромига етказиб ижро этарди. 1937 йилдан унинг актёрлик фао-лияти бошланди. Ўша йили Фулом Зафарийнинг "Халима" спектакли-да Раҳим яқмоқи образини тал-кин этиб, театр жамоаси, устозла-рининг ишончини оқлади.

Шундан сўнг у драматург Зиннат Фатхуллиннинг "Гунаҳар" спекта-клида Жаннабой, Молернинг "Зўра-ки табиб" спектаклида табиб, У.Ҳожибековнинг "Аршин мол олон" комедиясида Вали, Комил Яшиннинг "Гулсара" драматизда Суфи домла, Ҳамзанин "Майсаранин иши" ко-медиясида Мулладуфт ва бошқа кат-та-кичк ролларни маҳорат билан ижро этиб, элга танилди.

1945 йили театр раҳбарияти ундаги ташкилотчилик қобилия-тини назарда тутиб театрга ре-жиссёр этиб тайинлади.

Зубайдулло ака режиссёрдан драматургия жанрини ипидан иг-насигага билиш, қайси актёр қайси ролни ишонлироқ ижро эта олишини ҳис қилиш, кенг дунё-қарашга эга бўлиш талаб этили-шини чуқур ҳис этди.

Абдуазиз ҲОШИМОВ, театр раҳбари, Мэлс ТОШЕВ, театрнинг адабий бўлими мудири

Абдуазиз ҲОШИМОВ, театр раҳбари, Мэлс ТОШЕВ, театрнинг адабий бўлими мудири

“ОҲАНГЛАР ҚАРВОНИ”

Алишер Навоий номидаги давлат акаде-мик Катта театри солишти Нурмаҳмат Муха-медов учун ҳам ўтган йили омадлик келди. У Россияда хизмат кўрсатган артист Сергей Мартинов раҳбарлигидаги Славян фондининг "Сюрприз" ансамбли томонидан ташкил этилган "Оҳанглар қарвони" концертида сибир-ликларни ўз санъатидан баҳраманд этди.

"Сюрприз" ва Павел Шаромовнинг во-кал ансамбли билан ижодий ҳамкорлигимиз ҳақида кўп гапириш мумкин, — дейди бу ҳақда Алишер Навоий номидаги театр директори-нинг ўринбосари, Новосибирскда бўлиб ўтган концерт продюсери Нодира Ғиёсхўжаева. — Ўзбек санъаткорларининг бу каби концертлари дунёнинг деярли барча бурчларида янграяпти. Лекин Россиянинг узоқ улқаси саҳнасида илк бор ўзбек опера санъатини намойи-ш этиш Нурмаҳмат Мухамедовга насиб этганидан хурсандимиз.

Дастурда классик рус ро-манслари, италияна қўшиқлар янгради. Дастурнинг энг ҳажонли дақиқалари "Сияя, Ташкент — Звезда Востока!" қўшиғи янграганда содир бўлди. Таниқли ўзбек шоири Рамз Бобожон шеъри асоси-даги (рус тилига Лев Ошаниш ўйрган) бу қўшиқ ўттиз йил

мобайнида Давид Тухманов муסיқаси билан қўйилган келётган бўлса-да, Новосибирск-лик мухлислар уни ўзлари учун қайтадан кашф этишди. Шаҳримиз мадҳиясига айланган қўшиқни бутун зал оёққа қалқиб, биргаликда қўйлади.

Шуниси эътиборлики, Сибир саҳнасида Нурмаҳмат Россияда хизмат кўрсатган ар-тист Олга Осипова жўр бўлди. Новосибирск-да янги дунё келди. Уйлаймики, бу хонандалар ўзбек ва рус санъат илҳомланди-ларига ҳали қўлаб янги қўшиқлар тақдим этдилар.

Ф. ФАХРУТДИНОВА

ГАНЧКОРНИНГ ГАНЖИ

Асрол Мухторовни болалиги-дан ҳар бир уй жихози, буюмлар-нинг ясалиши қизиқтирарди. У буюмлардаги безаклар, ранглар мағзини қақишга уринарди. Бу қизиқш бор-бора уни ижод ола-мига етказди. 1960 йилдан маш-хур уст Маҳмуд Усмонов тўғрагага қатъий бўлди.

Бўлгуси ганч-кор уста Маҳмуд Усмоновдан нақ-қошлик сир-асорлар-нида унинг тажри-баси ошиб, ўзи ҳам устозлар сафидан ўрин олди. Халқимизда қалбдан чиқ-қан қалбга қуйилади, деган нақл бор. Асрол Мухторов ҳам из-лар қурилишида ишлаб ўз касби-ни пухта эгаллашга муваффақ бўлди. Шу даврда ганчкорлик санъатининг сир-асорини ўр-ганиш борасидаги салоҳияти юза-га чиқди. Етмишчи йиллар охи-

рида мустақил иш бошлаш учун устозидан фотиҳа олди. Асрол Мухторов ўз шоғирд-ларини билан Олий Маҳмуд, Ташкент шаҳар ҳокимлиги биналарини безашда қат-нашди.

Асрол Мух-торов ганчкорлик санъатининг те-хнологик жиҳат-лари, техник сир-асорини қалбдан ҳис қилади. Салкам ярим аср мобай-нида унинг тажри-баси ошиб, ўзи ҳам устозлар сафидан ўрин олди. Халқимизда қалбдан чиқ-қан қалбга қуйилади, деган нақл бор. Асрол Мухторов ҳам из-лар қурилишида ишлаб ўз касби-ни пухта эгаллашга муваффақ бўлди. Шу даврда ганчкорлик санъатининг сир-асорини ўр-ганиш борасидаги салоҳияти юза-га чиқди. Етмишчи йиллар охи-

рида мустақил иш бошлаш учун устозидан фотиҳа олди. Асрол Мухторов ўз шоғирд-ларини билан Олий Маҳмуд, Ташкент шаҳар ҳокимлиги биналарини безашда қат-нашди.

Асрол Мух-торов ганчкорлик санъатининг те-хнологик жиҳат-лари, техник сир-асорини қалбдан ҳис қилади. Салкам ярим аср мобай-нида унинг тажри-баси ошиб, ўзи ҳам устозлар сафидан ўрин олди. Халқимизда қалбдан чиқ-қан қалбга қуйилади, деган нақл бор. Асрол Мухторов ҳам из-лар қурилишида ишлаб ўз касби-ни пухта эгаллашга муваффақ бўлди. Шу даврда ганчкорлик санъатининг сир-асорини ўр-ганиш борасидаги салоҳияти юза-га чиқди. Етмишчи йиллар охи-

рида мустақил иш бошлаш учун устозидан фотиҳа олди. Асрол Мухторов ўз шоғирд-ларини билан Олий Маҳмуд, Ташкент шаҳар ҳокимлиги биналарини безашда қат-нашди.

Абдували ЭҒАМБЕРДИЕВ

МУВАШШАХ

Тепережиссёр Жаббор Тошевга тўйхат

Айтсам агар, дейди бизнинг Абдуҷаббор, Бу теле визўр жонга хўзур, бунда(н) наф бор. Дастин дароз, асабинг соз: лефта — қоғоз, Уз-да ула, ўчир, қўчир, яша хўроз!

Журналистлар жуда уста, йўқни йўнар, Актёрни қўй, на тўйдирар ва на тўяр. Бекор ўтган экан умрим театруда Бир қоп грим, бутафорлар тўла-тўла...

Образли қиб хуррак оттин ухласанг ҳам, Рухсат сўра режиссўрдан йилгасан ҳам. Эмиш санъат сеҳри буюк, сел қилармин, Лозим топса ҳар кимни ҳам эл қилармин.

Лекин. Лекин телевизўр — бу бошқа хўнар, Ичкарироқ кирган саринг қўзинг чоғ. Камерасин кўзгусин тутганинг чоғ, Ёшудлино, ёш артистин тутар титроқ.

Шоирингми, ёзувчингми ё суҳабдон, Дангалига довлратар бу микрофон. Ана холос, деймиз шошиб, бошни қашиб, Балки бошқа сабаб бордир, ўртоқ Тошев.

Хол Мухаммад ҲАСАН

СОЗ ИЛА ҲАМРОҲ УМР

Қарши туманида бир қишлоқ бор. Оти галати: Қожор! Бир гал шу қишлоқ ёнидан ўтар эканман, ёнимдаги ҳамроҳ-ларимдан бу атама нимани аниқлаши-ни сўрадим. Улар елка қисиди. Аммо биттаси:

— Билганим, бу ерда вилотимизнинг муҳтарам муסיқашунос, санъатшунос олими, ўзи ажойиб созанда ва хонанда Муродилла Абдукаримов турган. Қожор ана шу фарзанди туфайли таник-ли, — деди...

Муродилла Абдукаримовни мен ҳам танияман. Муродилла Абдукаримовнинг мангуга муҳрлашга жадд қилган кино-оператор Марат Солиев.

У уфққа узоқ тикилади. Нималар ҳаёлидан кечди? — ёлғиз ўзига ҳудо-га аён. Қимир этмай турган бу одам тўсатдан ҳаракатга тушади ва ер ка-норасига гадардишни бемалол узатган ма-ҳобатли қўшини тасвирга олишга ул-гуради. Кўш шунда лаҳзада ботмайди, абадий муаллақ қолади, ўз ишининг устаси бўлган инсон қалбининг сегиз-си туфайлигина у абадийлик тимсоли-га айланади.

Шойим БЎТАЕВ

Қиёзлар оиласининг ўзгача бир хосияти — улар ёппасига туш қўришади. Етти яшар ўғлидан то етмиш яшар отасигача туш қўриб чиқишади. Тунда қандай туш қўрганни эрталаб бир-бирдан сўраш — одат. Бир кечалик меҳмондан ҳам: "Қандай туш қўрдингиз?" — деб сўрашни қанда қилишмайди.

Тарки одат — амри маҳол деганларидек, бу кеча ҳам қаттаю кичик — барчаси туш қўриб чиқишибди. Сўни даставвал отаси бошлади:

— Тушимда сувсаб қолган эканман, болам, келин кўйиб обдор десам, келин тушмагур эшитманганга олиб уч қоса қатқ қўйиб келса бўладими. Симириб-симириб ичдим-ей...

Сейит КЕНЖАХМАТОВ
Қирғиз ёзувчиси

ДАҲШАТЛИ ТУШ

— Вой шўри-им, энди нима қиламиз? Уч кун қаттиқ жала қўйиб, довул турар экан-да, бекор ичибсиз, — деди кампир.

— Ичмасан келиннинг қўнглига келди-да, иложим қанча...
— Бу алвастиларга овқат берсанг ҳам ёқмайсан, — деб бир силтанди келин.

Келиннинг бу "чёрткиси" даворадаги-ларнинг қўноғи ёнидан "ўтиб кетди".
— Сен ҳеч нарса қўрганни йўқми? — деб чол кампирдан сўради.

— Кўрдим. Қўрганда ҳам битта эмас, иккита туш қўрдим.
— Эна, қўзингиз яхши кўрмайди-ку, тушни қандай қилиб кўрасиз? — сўраб қолди набираси.

— Оғзингни юм, — жеркиб берди бу сўзни ҳам қила олмаган кампир, — тур нари, қўзингиз кўринма.

— Шундоғам кўринмайман — деди бола парво ҳам қилмай.
— Қўявер, бола-да, ундан кўра тушингни айтсанг-чи.

— Дарвоқе, тушимда келин кўрпасининг устида шир яланғоч ўтирибди. Вой, қайнотанг келиб қолмасин, бирор нарса ёпинсанг-чи, десам...

— Э-э, ўлма, Худо берди десанг-чи, — деди қария одатдагидек овозини баралла қўйиб, — набиралик бўлар эканмиз.

Кампир "Иккинчи тушим..." деб энди бошлаган эди, сиртдан келиннинг шанғиллаган овози эшитилди:

— Бугун ҳамманинг тушига мен кириб чиқибман-да. Сизлар кўрмаган ҳеч вақо қолмаган, шекилли? Ниятларингизни биламан — "бола"! Аҳмоқлигимдан иккитасини йўргалатиб қўйдимми? Қўйдим! Энди бас, дедимми, бас! Бола керак бўлса, ўларнинг ҳаракат қилинлар. Бола туғиш осон иш деб ўйлайсизлар, шекилли.

Келин узоқ шанғиллади.
Кайнона "қарши ҳужумга" ботина олмади.

Кайнотанинг тили қотиб қолди.

Ниҳоят, анчадан кейин қайнонага жон кирди:

— Болам, — деди у келинига, — биронинг тушидан биронинг жаҳли чиқмасам ҳам бўлар. Бу нимаси, айланга? Ҳарқалай, ўзинг ёмон туш қўрганни йўқми?

— Сизлар кўрадиган тушни мен кўра олмаيمانми? Кўрдим!
— Э-э, чирогим, гапни шундан бошламайсанми, — деди чол.

— Айтсам, айтаверман. Тушимда худди ҳозиргидек қир-пичоқ бўлиб ўтирган эканмиз, бир маҳал қуюқ қора булут келди-ю, уйимизни тўнкариб кетди.
— Астафирулло! Астафирулло! Биз қаерда эканмиз?

— Отамни, — келин қайнотасига ишора қилиб деди, — икки бошли аждаҳо...
— Бас қил-е, тушинг ҳам қўриб кетсин, — келинини ҳай-ҳайлади чол.

— Мен қаёқда эканман? — сўради қайнонаси.
— Уйдан югуриб чиқсам, сизни бир нуртуя...

— Вой шўрим, — кампирнинг ранги оқариб кетди.
— Узинг нима қилаётган экансан?

— Бунақа зўр томоша ҳар кун ҳам бўлмайди. Мазза қилдим.
— Вой, тилинг кесилгур-ей! Тушинг ўзингга кўринсин-а! — дейишди чол билан кампир.

— Ҳа, ёқмадимми? — ўдагайлади келин.
— Ёқмади.
— Ундай бўлса, бугундан бошлаб туш қўришни бас қиламиз. Нима дейсизлар?

Чол кампирга маъноли тикилиб деди:
— Биз розимиз, гап сенда қолди, келин.

Қирғизчадан
Қурбон САТТОР таржимаси.

булбулдай сайраб кетадиган сохта сўмбатларни ларзага солган "Муштум"га нақд ўхшаб кетибди. Кўриниши, гапининг пойдорлиги, табассумининг чўғи, мавзуларининг қамрови, латифаларининг шираси, қарикатураларининг ҳаётийлиги шундан далолат бериб турибди.

Журналнинг махсус мухбири Анвар Муқим ўғлининг "Томошабин театрга ярашади" сарлавхали аччиқ, аммо бор ҳақиқатга асосланган оғоҳнома фелъетонини ўқиб, унда қаламга олинган муаммолар нечоғли долзарб эканлигини тушуниш қийин эмас. Гап театрларимизнинг томошабинлари тўғрисида эмас, бузилиб, нураб борётган қадимий ёдгорликлар, маънавий ҳазиналаримизни сақлаш, таъмирлаш хусусида.

Бугун ҳаётимизда мисли кўрилмаган янгиликлар содир бўлмоқда. Қаёққа қараманг, бунёдкорлик ишлари. Ҳаётимизнинг барча соҳаларида ўзгариш устига ўзгариш. Аммо,

— Сиз учун янгилик бор, — деди кўз доктори мижозга.
— Айтинг, доктор, тезроқ айтинг.
— Сиз яқинда кўзойнақсиз ўқийдиган бўласиз.

— Вой, худойим-ей! Наҳотки, Бугун ҳаётимизда мисли кўрилмаган янгиликлар содир бўлмоқда. Қаёққа қараманг, бунёдкорлик ишлари. Ҳаётимизнинг барча соҳаларида ўзгариш устига ўзгариш. Аммо,

— Ҳа, болам, шундай, акс ҳолда сен беш йил аввал тугилдинг...
— Бармоқларингиз билан ўқийсиз, бармоқларингиз билан, — деди доктор.

ШУНДОҚ БЎАСИНИ!

Кулги ва ҳажв журналист бўлиш "Муштум"нинг навбатдаги сонини кўриб, қувониб кетдик. Бир вақтлар ўзининг чўнғ ва залворли мушти билан юлғич ва порахўрларни, танбал ва ташмачиларни, тайёрга айёрларни, боқибегам тўраларни, бемаврид ошга тушадиган хира пашшаларни, зарур жойда етти бор букилиб кетадиган лаганбардорларни, иш деса лабига учқуқ тошиб, гап деса

очик айтишимиз керакки, "Муштум" боп мавзулардан ҳали тўла-тўқис қутулганимиз йўқ. Бу соҳа шоввозлари янги замонга мослашиб, янги-янги қиёфа ва либосларда намоеён бўлмоқдалар. Масалан, чайқовчи, тайёрга айёрларнинг бир қисми ўзларини тadbиркорлар сафига уришди. Томорқаларига тош отиб кўринг-чи, нима деган одам бўларкансиз. Деворда ҳақи бўлса, ивители, сомонини битта-битта санаб оладиган, даромад деса, эллигинчи қаватдан паства бургутсараш қиладиган урдабуронлар фермерлик никоби остида ер илмини биладиган ҳақиқий дехқонлар билан аралашиб кетди. Ғийбатчи, иявоғга бировага тўхмат қилмас аштархонини йўқотадиган аски танишларимиз ҳаётида, иш услубида ҳам сезиларли ўзгаришлар бор. Токи шундай экан, "Муштум"-бой акамизга ҳали иш кўп. Қаламни қайраб, ақлни пешлаб, кўзойнақни тозалаб, енгни шимариб, ҳажон босмай, фаромуш бўлмай, ишга киришиш керак. Бордию ёрдам зарур бўлиб қолса, ҳашарга тайёрмиз.

"Ҳажон босмай, фаромуш бўлмай", деяётганимизнинг боиси бор, албатта. Ҳар қандай зўр, умрида бир маротаба бўлсин, илжаймаган, тилини оқини хотинига кўрсатмаган киши ҳам гўмбурлатиб хандон отиб юборадиган латифа журналда бўлсин, газетада бўлсин, бир саҳифада фақат бир марта босилади. Қадим-қадим замонлардан бери ҳажвчи ноширлар бу тамойилга тўла амал қилишган. Аммо "Муштум"нинг баъзи сонларида, жумладан ушбу мақолага арирли сонда ҳам, баъзи латифалар бир жойда икки мартадан босилибди. 6-саҳифада "Тижоратчи врачга уйқусизликдан шикоят қилди...", деб бошланувчи, 16-саҳифада эса "Журналист кўзбўйимачидан интервью олаётми", "Мени севависим, жоним..." деб бошланувчи латифалар ёнма-ён икки мартадан босилган. Бу, албатта, ҳажондан бўлса керак. Шиддатингиз асло сўнмасин, "Муштум"чилар!

Шум бола

— Ойи, менинг дадам оғир-босиқ бўлганми? — сўради бола онасидан.

— Айтингчи, мени қандай қилиб севаиб қолгансиз?
— Кўрдимми, — деди эр хурсанд бўлиб, — энди бунга ўзинг ҳам ҳайрон бўлаясан.

— Ҳа, болам, шундай, акс ҳолда сен беш йил аввал тугилдинг...
— Бармоқларингиз билан ўқийсиз, бармоқларингиз билан, — деди доктор.

— Сизга олтинчи палатадаги бемордан қон олинг дегандим, олдингизми?
— Ҳа, олдим, ролпа-роса беш ярим литр экан...

"Муштум" хандаси

Доктор ҳамширадан сўради:
— Ҳа, болам, шундай, акс ҳолда сен беш йил аввал тугилдинг...
— Бармоқларингиз билан ўқийсиз, бармоқларингиз билан, — деди доктор.

— Сизга олтинчи палатадаги бемордан қон олинг дегандим, олдингизми?
— Ҳа, олдим, ролпа-роса беш ярим литр экан...

БАҲАМ КЎРАМИЗ

Иссиқхонага
Марҳамат, боринг.
Етлаиб қолди
Барра бодиринг.

Палаклар узра
Ғуж-ғуж ҳосили.
Ипса тиззадай
Турар осилиб.

Эртами-индин
Узиб бир сидра,
Капта бозорда
Сотамиз хиллаб.

Харидор тотиб
Кўриши бепул.

Оғизга тушса
Қарсиллар нуқул.

Баҳам кўрамит
Марҳамат, боринг
Етлаиб қолди
Барра бодиринг.

"БОЙЧЕЧАК"ДА
ЎЙНАЙМИЗ

Футбол тўпи сотолодиқ
Биз ўзаро келишиб.
Уйнаймиз ҳар кун
Кенг майдонда тешишиб.

Этчил, чаққон Норбўта
Дарвозани кўриқлар.
У бизларга сардор ҳам
Беради йўл-йўриқлар.

Ўзим ўқийман

Анвар, Содиқ, Баҳодир
Ҳимояда ўйнайди.
Тўп тушса гар оёққа
Олдириш қўймайди.

Дилшод, Ойбек, Бахтиёр
Ҳимоядан тез югурар.
Дарвозани мўлжаллаб
Ўзоқдан ҳам тўп урар.

Жамоамиз номини
"Бойчечак", деб атадик.
Майкаларга номерни
Компот билан қададик.

Тўлақин КОМИЛОВ

А.ҲАКИМОВ чизган сурат.

ҲАЁТ — МУАЛЛИМ

Ён дафтардан

Отам ҳикояси

... Оғир йиллар эди. Тов ошиб Хатирчининг Жонбош, Андоқ, Зарбанд қишлоқлари атрофида кимнингдир ерини қолиб, кимнингдир лойини қориб, боғини қўйиб юрган пайтларим. Бир гал иш ҳақимга бир пудча бугдой олдим. Уни орқалаб, уйдаги полапонларимга ташлаб келай, деб Оқ товдан ошиб ўтаётган эдим, қорним очкиб, томоғим қараб кетди. Белимдаги белбоғда яримта арпа ноним бор...

Андоқдан Жўш томонга ошувда бир булоқча борлигини билардим. Уша ерда нонимни сувга ботириб еб оламан, деб келаялман... Сўқмоққа ўрмалашим билан пастликдаги қўналга (чайлача)дан бир киши чиқиб, салом-алиқ қилгандай бўлди. "Хорманг — бор бўлин"дан сўнг йўлимни сўради. Кейин: "Толиқдан кўринмасиз, бир пиёла чай ичиб олинг", дед қўналгасига тақлиф қилди. Сояда эканман-да, "Булоқчага ҳали анча бор, чойи бўлса бир пиёла ичсам ича қолай, нон-пони бўлса, белбоғимдан нон ёнимга қоланди", деб қўнглимдан ўтказдим-у, юкимни сўқмоқда қолдириб қўналгага кирдим. У қўлимга бир пиёла совуқ чой тутказди-да, "мен, ҳозир..." деб чиқиб кетди. Нон-пон олиб келса керак деб, совуқ чойни оз-оздан ҳўплаб турардим, бир пайт у ичкарига шўшиб кирди-да "Меҳмон, бир ишим чиқиб қолди, кетишим керак", дея хайр-маъзурини ҳам насия қилиб эшағига миңди-ю жўнаб қолди.

Оқимни орқалаб йўлга тушувдим ҳамки, қопимни боғидан кўра бироз енгилдек сездим. "Бир лаҳза дам олганим учун шундай туюлаётганим?" деб, қопни ерга қўйиб қарасам, бугдой қоп

— Офарин, офарин! — деди касбдошим ва шеъринг давомини ўқиди:

Вужудинг эзиларкан
кўрганда ҳаргал
Айни шу эшаклар
даврон сурганин...

Сичқон ҳам, мудир ҳам...

Омборда сичқонлар кўпайиб кетди. Бугдой борми, гурч борми, ун борми, мош, нўхот, макарон дегандай... Нима бўлса, келириб, қолганини инларига таший бошлашди. Хизматчилар безовта бўлиб, мудирга маслаҳат солишди.

— Қопқон қўйилки, ҳўжайин...
— Қопқон?! — қошлари чимирлиди унинг. — Кераги йўқ... Худо кўрсатмасин, "пақ" этиб ўзимиз тушиб қолсак нима бўлади?
— Бўлмаса мушук олиб келайлик.

— Ҳ-е, ҳамма ёқни остин-устун қиворади. Тегманлар!
Ходимлар бу ҳақда бошқа оғиз очишмади. Сичқонлар болалади. Бинонинг ҳавоси бузилиб кетди. Қунарлар ўтди... Ходимлар мудирга айтиб ўтирмади, сичқонларнинг инларига маргимуш қўйишди.

...Бу орада омбор тафтиш қилиниб, мудир ишдан олинди.
Умар Ҳайём дейди:

Хўшёр бўл, ёғдирар
бало бу жаҳон,
Хотиржам ўтирма,
наштар бу даврон.

Оғзингга ширинлик
солганида ҳам,
Зинҳор юта кўрма,
оғуси пинҳон.

Номоз САЪДУЛЛАЕВ

Кичкинтойлар ойномаси
"Ғунча"ой элик ёшда.
Ўзбекистон болажон юрт,
Тўйларининг завқи бошқа.
Илёс Муслим, Ҳаким Назир
Турган бешик бошида,
Қуддус, Шўқур боболарим
Тилак айтган қопида.
Фаризодхон опам эса
Йўрқақлаган — беллаган,
Маҳмуд Мурод эрта-ю кеч
Бўлган зукко "энага".
Устоз Қудрат Ҳикматнинг ҳам
Машиқлари сендан чиққан,
Сафар Барно, Анвар Обид
Саҳифангда чиниққан.
Расом Телман Муҳаммаднинг
Рухи қолган сақланиб,
Ҳабиб Раҳмат, Рустам Зуфар
Қамол топган чархланиб.
"Бола бошдан", одобчи-чи
Боғлиқ — "Салом-аликка",
Яйра опа тузган мактаб
Аён Эркин Маликка.
Истагимиз болаларга
Сен ақл қайроғи бўл,
"Тонг юлдузи" ўрнак ахир,
Мазмунга бойроғи бўл.

Шайхонтохур тумани Халқ таълими бўлими 157-ўрта мактаб томонида Мансуров Юсуфбек Шойроғича 1993 йили берилган 10-синф битирганлиги ҳақидаги АУ № 314961 сонли шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли

бекор қилинади.

"KOMMUNISSIQLIKQURILISH" ОАЖ ҳамда "MONOLIT QURILISH LOYIHA" ОАЖ "SQL O'ZKOMMUNISSIQLIKTA'MIR" ТХЖга қўшилиши муносабати билан "SQL O'ZKOMMUNISSIQLIKTA'MIR" ОАЖ деб аталади. Саволлар бўйича "SQL O'ZKOMMUNISSIQLIKTA'MIR" ТХЖга мурожаат қилишнинг мумкин. Эътирозларни қуйидаги мазмунга юборинг: Тошкент шаҳри, Юнусобод 17-дахаси, 18-уй, тел: 222-91-32.

2007 йилнинг 13 декабрида Адлия вазирлиги томонидан № 814-рақам билан рўйхатга олинган "SIMPLEX CAPITAL" корхонаси қайта ташкил этиш муносабати билан хорижий корхонадан чет эл капитални жалб этилган масъулияти чекланган жамиятга айлантирилди. Ташкилотнинг Низоом бўйича жамғармаси 150 миң АҚШ долларидан 66 008 500 сўмга камаяди.

ҚУТЛОВ

"Ғунча" журнали 50 ўшга тўла

Тилатимиз — мундарижанг
Бойиса, янгиламан.
Завқ улашсин, ҳар битта шеър,
Тез айтиш, янги нарсас.
Пўлат Мўмин айтгандайин:
"Шошиб тўрга ўтмагин",
Ёшлиқ қилиб, ким дуч келса,
Қўларидан тутмагин.

— Бу "Ғунча" деб, гул ғунча деб,
Дўқонларда қолмасан,
Бир илтимос, қўлэзмалар
Тўсатдан йўқолмасан.
Улгуларнинг иззат қилиш
Чўқмасин асло эсдан,
Унутмагин, тушовининг
Буюк устозлар кестан.

Табриклиймиз, қутлул бўлсин
Мўборак ёшинг Сени,
Юз билан юзлашини охири,
Шу азиз бошинг Сени.

Турсунбой АДАШБОВ

Ўзбекистон Ёзувчилар уюмчаси ва Адабиёт жамғармаси уюшма аъзоси, "Ёшлик" журнали Бош муҳаррири Ўринбосари Луқмон Бўрихонга онаси

МУКАРРАМА аянинг
вафоти муносабати билан чўқур таъзия билдиради.

Бадиий жамғарма ижодий бирлашмаси ҳаммаси Д.Зокиров номидаги халқ чолғу оркестрининг созандаси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист

Халимжон ЖўРАЕВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва ақилларига чўқур таъзия ихзор этади.

Ўзбекистон Республикаси Миллий китоб палатаси жамғармаси палата директори Зўҳридин Исомиддиновга онаси

ТУРҒУНОЙ аянинг
вафоти муносабати билан чўқур таъзия билдиради.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТИ ВА СПОРТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮМЧАСИ
НОШИР: "ШАРҚ" НАШРИЁТ-МАТБАА АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ
ХОМИЙ: "МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ" АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ

O'zbekiston adabiyoti va san'ati
Манзил: Тошкент — 700083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Котибият — 136-56-50
Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 233-49-93 Санъат бўлими: 136-56-48
Иجتимоий ҳаёт бўлими: 136-58-55 Назм ва наср бўлими: 136-58-55

Бош муҳаррир
Аҳмаджон МЕЛИБОВ

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Босишга топшириш вақти — 20.00. Босишга топширилди — 19.40.

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ. СОТУВДА НАРХИ ЭРКИН